

Viltkartlegging Bærum Kommune 2010

Utvalgte fuglearter

30.10.2010

Norsk Ornitologisk Forening

Terje Bøhler

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
Innledning.....	4
Metodikk.....	4
Presentasjon	5
Takksigelser	5
Artsgjennomgang.....	6
Åkerrikse	6
Vannrikse	9
Sandlo	12
Vipe.....	15
Rødstilk	20
Skogdue	22
Nattergal.....	26
Referanser.....	28
Observatører og personer referert.....	30
Forkortelser.....	32

Forsidefoto: Vipe fra Fossumjordene av Torsten Källqvist ©

Forord

Norsk Ornitologisk Forening (Asker og Bærum lokallag) har på forespørsel fra Bærum Kommune fått i oppdrag å beskrive status for en del sjeldne og sårbare arter i kommunen. Artene det gjelder er i hovedsak arter som er oppført på den norske rødlisten 2006 (2006 Norwegian Red List) fra Artsdatabanken:

http://www.artsdatabanken.no/Norsk_R%C3%B8dliste_2006_Hele_r5lt4.pdf.file

Artsdatabankens rødliste for 2010 offentliggjøres først i november 2010 – altså etter ferdigstillelse av denne rapporten.

Oppdraget er begrenset. Det er ikke ment å være noen komplett lokalitetsbeskrivelse. Forekomsten og beskrivelsen av de utvalgte arter skal primært være basert på eksisterende kunnskap.

For nærmere beskrivelse av oppdraget henvises til:

Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum lokallags tilbud av 6/5-2010:

Ang "Deres ref: 10/54067/BEPED Dato: 20.04.2010" ("Tilbudsforespørsel")

"Viltkartlegging i Bærum kommune – Tilbud"

Og Bærum Kommunes tilbudsforespørsel til Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum lokallag:

Vår ref.: 10/54067/BEPED Dato: 20.04.2010

"Viltkartlegging i Bærum kommune – Tilbudsforespørsel"

Innledning

Denne rapporten bruker i utstrakt grad referanser (i hakeparentes: [XXXXXX]) til prosjekter som på ulike vis dokumenterer faktagrunnlaget for artene som beskrives. Et eget kapittel bak i rapporten beskriver disse referansene.

Vår kunnskap om fuglelivet i Bærum er godt dokumentert gjennom prosjektet "Fuglelivet i Asker og Bærum 2010" som er nærmere beskrevet i [FiAB2010-Vol-1], [FiAB2010-Vol-2] og [FiAB2010-Vol-3]. Navnene på de mange observatører som det refereres til i denne rapporten nevnes gjerne med trebokstavsforkortelser. Disse er beskrevet i kapittelet "Observatører og personer referert" bak i rapporten. Andre forkortelser benyttes også i utstrakt grad. Disse er forklart i kapittelet "Forkortelser".

Metodikk

Denne rapporten tar for seg kun et lite utvalg av arter som forekommer i Bærum. Vår kunnskap om fuglelivet i Asker og Bærum generelt er fremkommet som et langsiktig arbeide over mange år. Prosjektet "Fuglelivet i Asker og Bærum 2010" oppsummerer tiår med akkumulert kunnskap gjennom ulike prosjekter og kilder. Artene i denne rapporten er basert på:

- Åpne kilder som [nofoa.no], [ArtsObs] etc.
Se eget kapittel om "Referanser" bak i rapporten for komplett liste.
- Egne feltturer
- Diskusjoner og korrespondanse med personer som besitter detaljert kunnskap om bestemte områder og/eller arter.

LRSK

For å kvalitetssikre observasjoner av sjeldne arter har Norsk Ornitologisk Forening opprettet fylkesvise komiteer som sikrer dette. LRSK (Lokale Rapport og SjeldenhetsKomiteer) er garantisten for ektheten til observasjoner av sjeldne og sårbare arter. Det er utelukkende LRSK-godkjente funn som refereres i denne rapporten (der dette er påkrevd). For mer info om LRSK:

<http://www.nofoa.no/Sider/Rapporteringer/LRSK.php>

Presentasjon

For de fleste artene som presenteres i denne rapporten finns en "info-boks" som beskriver "Hekkeestimer og trender". Feltene man finner i disse info-boksene er beskrevet under.

Bærum: Beskriver antall (antatt) hekkende par i Bærum.

Trend Bærum: Hekkeestimattrender i Bærum i forhold til 1975 da rapporten [FiAB1975] ble skrevet:

"_ _"	sterk tilbakegang
"_ "	tilbakegang
0	omtrent uforandret
" + "	økning
" + + "	sterk økning

N1990-2000: Beskriver hekkeestimattrender for Norge som er beskrevet i boka "Birds in Europe – Population estimates, trends and conservation status". Utgitt i 2004 av Birdlife International (Burfield and Bommen). Disse trendtallene beskriver den norske bestandsutvikling mellom 1990-2000.

Europa1990-2000: Hekkeestimattrender for hele den europeiske populasjonen samlet. Beskrivelsen er hentet fra ovennevnte bok.

N1970-1990: Beskriver hekkeestimattrender for Norge som er beskrevet i boka "Birds in Europe - Their Conservation status". Utgitt i 1994 av Birdlife International (Tucker and Heath). Disse trendtallene beskriver den norske bestandsutviklingen mellom 1970-1990.

Takksigelser

Per Gylseth (PGY)

For hans uvurderlige feltarbeid i Bærum (og Akershus forøvrig)

Johnny R. Pedersen (JRP)

For verdifulle kommentarer og assistanse med Fornebuområdet

Artsgjennomgang

Åkerrikse

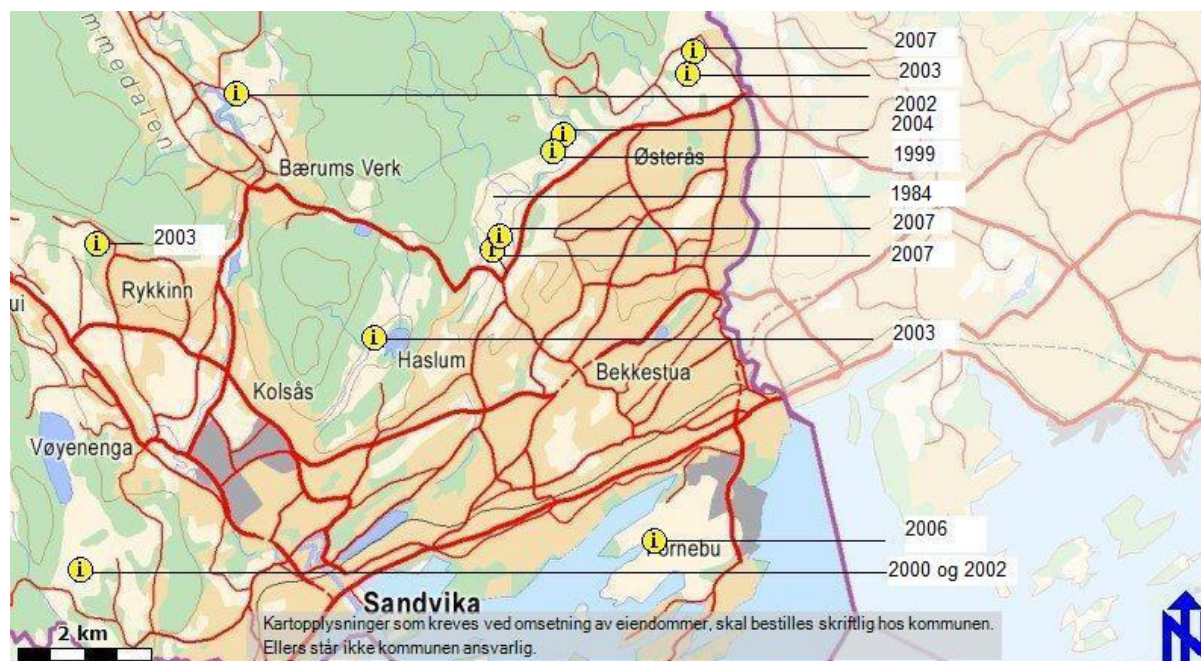
Forekomst i Bærum

Arten var en vanlig hekkefugl både i Asker og Bærum rundt 1890-1910 [TJ1929]. Nå er det lite sannsynlig at den hekker. Dog skal vi ikke helt utelukke muligheten for sporadisk hekking i tilknytning til jordbruksområdene ved Øverlandsjordene (sør for golfbanen) og/eller ved Fossum-Ila området.

Hekkeestimer og trender

Bærum:	0-1 par	Mulig hekking på 2000-tallet (ikke årlig)
Trend Bærum:	+	Økning av både fugl og rapportører
N1990-2000:	+ (30-49) %	Europa1990-2000: Fluktuerende
N1970-1990:	- (20-49) %	Liten reduksjon

I 1995 startet NOF sitt nasjonale prosjekt åkerrikse [ÅkerrikseReg]. Siden den gang har denne arten blitt fulgt opp tett. Fra rundt år 2000 har det regelmessig vært fuglefolk ute om natten for å lytte bl.a. etter denne nattsangeren. Åkerrikse forekommer svært sjelden i Asker og Bærum.

*Kartet viser alle områder der åkerrikse er registrert etter 1975.
Detaljer ang forekomstene er listet i observasjonstabellen på neste side.*

Dato	Sted	Observatør /referanse
2007-06-06	Øverlandsjordene. (Rett øst for Øverland Gård (ned mot Øverlandselva))	TEB
2007-05-30	Øverlandsjordene. 1 sy. ind rett vest for Nordhaug Gård (på vestsiden av Øverlandselva) og 1 sy. individ ca 3-400 meter lenger syd (rett ved elven på Øverlandsjordene)	TEB
2007-05-30	Fossum (1 på jordet ved Fossum sag kl. 00.05)	TKÅ
2007-05-25	Fossum (Syngende sør for krysset Ankerveien/Fossumveien kl. 23.55)	TKÅ
2007-05-21	Fossum (jordet rett sørøst for P-plassen ved idrettsbanen (skianlegg, Fossum))	TEB
2006-06-09	Storøykilen, Fornebo (på fuktenga innerst i kilen, umiddelbart bak (NØ for) der takrørskogen 'slutter')	JRP
2004-05-14	Ved Ankerveien der denne krysser Ilabekken (ca 30m vest for dette, i et brakkmarks-område med gressvegetasjon under gjenngroing).	EDR, TEB. Også 2004-05-23
2003-06-03	Nordby, Rykkinn	JLØ, KAN, PGY. I Perioden til 2003-06-07
2003-05-31	Fossum (i hveteåkeren rett SØ for Haugen gård)	TKÅ [Fossum2003]
2003-05-19	Dalbo (Dælivann). På jordene på begge sider av kjerreveien mellom Utløa og Skotta. Mest på jordet nærmest Utløa.	OMH, LEJ. Også 2003-06-10
2002-06-00	Butterud	Hele Juni. NN via TLY
2002-05-28	Muserud (Lommedalen)	GSA
2000-06-05	Ringi (-jordene)	FGG, ALA
2000-05-30	Holo/Ringi (GHA: "300 meter Nord for Holo Bussholdeplass i Vestmarkveien, retning Stovivann").	GHA, KKN, KEI. Også 2000-07-05
1999-07-17	Grinijordene (nær krysset Ankerveien-Lundveien, NØ for Haga gård. Dvs på jordene som grenser ned til Øverlandselva (sør-østover) nær krysset Ankerveien-Lundveien (altså på jordene der golfbanen nå ligger)).	KEI
1984-06-17	Øverland	SDA, PGY. Også ca: 1984-06-25

Tabellen over viser alle registrerte forekomster av åkerrikse i Bærum etter 1975.

Lokalitetsinformasjon (jordbruksområdene Øverland-Fossum)

Som det fremgår av kartet og observasjonstabellen, er det først og fremst i jordbruksområdene fra Øverland i sør til Fossum i nord at åkerriksa er registrert. Den er ikke årlig forekommende, men på 2000-tallet ble det gjort relativt mange funn av arten i dette området. Sporadiske observasjoner er også gjort andre steder i kommunen. Det er imidlertid usikkert om nevnte område (Øverland-Fossum) kan kalles leveområde for arten da den ikke er årlig, selv om områdene innehar kvaliteter som tilfredsstiller åkerriksas biotopvalg.

Trusler (av Knut Eie, Oslo/Akershus fylkeskoordinator for NOF's åkerrikseprosjekt)

Tap av naturlig hekkehabitat som slåtteenger, fuktenger og gressbevokste områder langs vassdrag samt moderne driftsmetoder i landbruket er de viktigste trusler mot åkerriksa. Jordene slås eller treskes fra utsiden og innover, noe som fører til at åkerriksene blir presset innover og «fanget» i midten, og det fører til at en stor andel av ungene blir drept.

Øvrige Referanser

1. K. Eie - Topppykkern 2005: Bestandsutviklingen av åkerrikse i Oslo og Akershus
2. Isaksen K., Eie K., Folvik A., Øien I.J. 2004 - Kartlegging og overvåking av åkerrikse. NOF
3. Folvik A. - Vår Fuglefauna 2-2004 s. 54-59

Vannrikse

Forekomst i Bærum

Vannrikse forekommer i takrørskogene i Storøykilen og Koksabukta på Fornebu. Det er vanskelig å si med sikkerhet om og når arten hekker, og med hvor mange par, da den nesten utelukkende oppholder seg på bakken skult inne i takrørskogene. I tillegg er vannriksa også vanligvis ganske anonym (ikke veldig lydytrende). Vannrikse hekket trolig i disse områdene i 1974. I 1975 hekket den (med sikkerhet) med 1-2 par. Neste år med funn som kan tilsi hekking er 1993 (observasjon 7/5-1993). Deretter ble det gjort sommerfunn i årene 2000, 2004 [ForneboTaksering2004], 2005 [ForneboTaksering2005], 2006, 2007, 2008 og 2009.

Hekkeestimer og trender

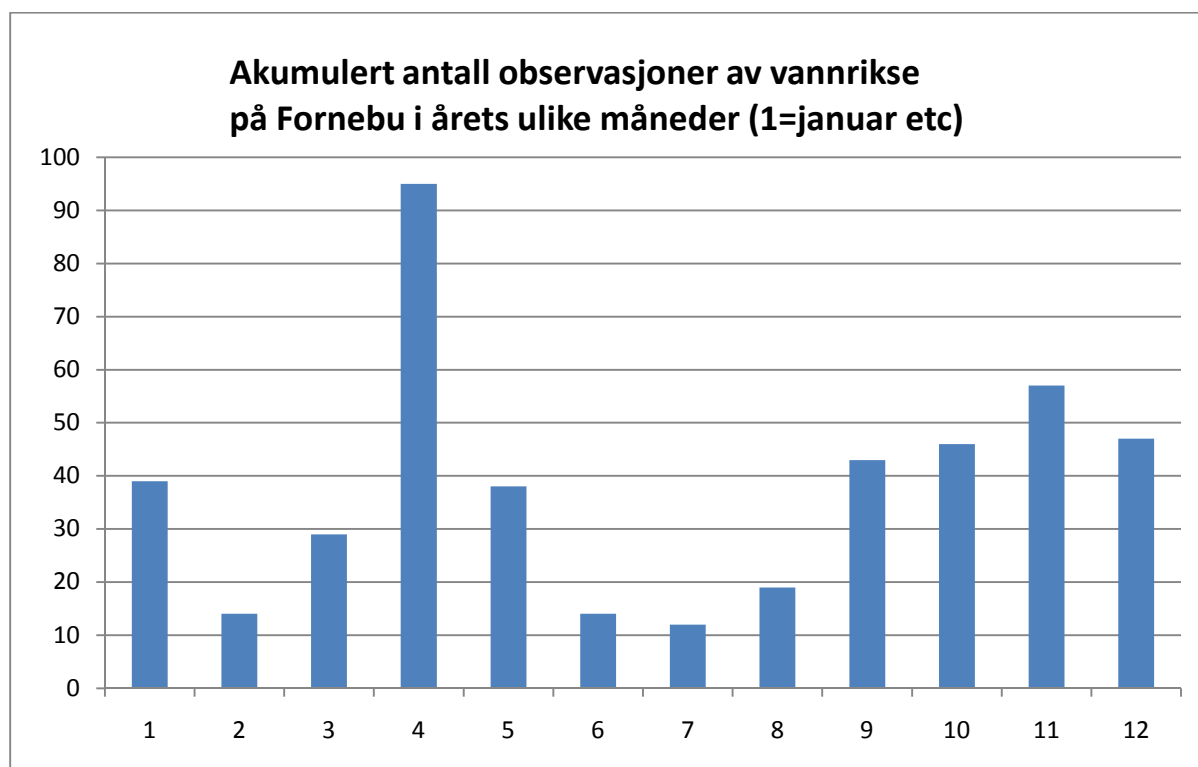
Bærum:	0-3 par	Kanskje av og til 4 par.
Trend Bærum:	(+)	Kanskje en mer regelmessig hekkefugl på Fornebu nå (enn rundt 1975)
N1990-2000:	+ (20-29) %	Europa1990-2000: Liten tilbakegang
N1970-1990:	Ingen data	

Som nevnt over hekker arten svært sjeldent i Bærum, men siden år 2000 har et eller flere individer årlig hatt tilhold i Storøykilen og/eller i Koksabukta. Vinterobservasjoner herfra finnes fra vintrene 1972-73, 1973-74, 1974-75, 1975-76, 1977-78, 1980-81, 1981-82, 1990-91, 1998-99, 2000-01, 2001-02, 2003-2004, 2004-05, 2005-06, 2006-07, 2007-08, 2008-09 og 2009-10. Utover disse Fornebu-forekomstene er vannriksa observert sommerstid på Stovivannet ved flere anledninger i juni 2005 (PGY, FGG) og ved 2 anledninger på våren 1984 (BOT). Ingen vinterobservasjoner i Bærum utenfor Fornebu foreligger.

Kartet over viser vannriksas leveområder i takrørskogene i Storøykilen og Koksabukta.

Svært mange rapporter finnes av vannriksene på Fornebu. Tabellen under viser observasjonsfordeling av vannrikse på Fornebu i løpet av året. Med en observasjon her, menes en dag med vannrikeobservasjon(er), uansett hvor mange personer som har rapportert. Tallene viser akkumulerte verdier for alle rapporteringsår (siden år 2000). Tallene er hentet fra [nofoa.no] og [ArtsObs].

Hekkeperioden kan strekke seg fra sent i april til tidlig august og selv om etablerte par kan bli ganske tause relativt tidlig i hekkesesongen (Norsk Fugleatlas – NOF (1994), tror jeg likevel at tellinger i mai til august kan være en god indikasjon på hekking (ref histogrammet over). Siden høsttrekket hovedsakelig foregår i september-oktober (Norsk Fugleatlas) vil disse tallene utelukke fugl på trekk.

Merk at disse tallene ikke representerer observasjonsfrekvens (relative forekomst dvs i forhold til antall observasjonsturer). Dette betyr bl.a. at det ikke nødvendigvis er slik at det er mindre sjanse for å høre vannrikse i juli, men at det er gjort færre observasjonsturer i juli (og dermed færre observasjoner).

Vannriksefordeling mellom Storøykilen og Koksabukta

År	Storøykilen Antall obs'er mai-august	Storøykilen Max antall fugl	Koksa Antall obs'er mai-august	Koksa Max antall fugl
2010	1	1	0	-
2009	10	2	3	1
2008	21	2	0	-
2007	13	2	1	2
2006	14	1	1	1
2005	5	2	1	1

Kolonne-1 i tabellen over viser totalt antall observasjoner (observasjonsdager) av vannrikse i Storøykilen i månedene mai til og med august. Dette er totaltall rapportert inn både via [nofoa.no] og [ArtsObs].

Kolonne-2 i tabellen over viser maksimum antall vannrikser observert samtidig under en observasjon i Storøykilen i løpet av månedene mai til og med august.

Kolonne-3 i tabellen tilsvarer kolonne-1 (men gjelder for Koksa).

Kolonne-4 i tabellen tilsvarer kolonne-2 (men gjelder for Koksa).

Koksa har den største takrørskogen. En sterkt medvirkende årsak til at det rapporteres mye færre observasjoner av vannrikse herfra, er nok at mange fuglefolk ikke går "så langt" når de er ute på Fornebulandet.

Lokalitetsinformasjon

Takrørskogene i Koksa og i Storøykilen (også den bak (dvs nord-øst for) "Hawk Mountain", dvs det skraverte området nærmest Norske Skog – se kartet) er leveområder for vannrikse året rundt.

Takrørskogene i Holtekilen og Hundsund (ikke merket/skravert på kartet) er nok ikke hekkeområder, men det er mulig at vannrikse også bruker disse områdene som føde- og overvintringsområder. Dette er ikke godt nok undersøkt (Johnny R. Pedersen p.m.).

Trusler

Vannrikseforekomstene i takrørskogene i Storøykilen og Koksa på Fornebu er svært små og sårbare. Ferdsel av hunder og mennesker inne i takrørskogen vil true denne sjeldne, sårbare og lille vannriksebestanden. Den økte menneskelige trafikk nær takrørskogene som vil komme etter hvert som utbyggingen på Fornebu skrider frem, vil i seg selv kanskje også påvirke forekomstene negativt.

Sandlo

Hekkeforekomst Bærum

På Fornebo i Bærum er det nå en fast, men liten bestand. I følge [ForneboTaksering2004] og [ForneboTaksering2005] var Fornebo den eneste kjente hekkeplass i Oslo og Akershus. Her står også (om Fornebuforekomsten) at "Etter hekking frem til ca. 1976 var arten borte i nærmere 30 år, før et par hekket igjen i 2003 og 2004". I 2005 hekket den sannsynligvis med hele 5 par ytterst på Storøya. Nå finnes den ikke lenger her, men noen få par finnes andre steder på Fornebu. Arten kommer etter all sannsynlighet til å forsvinne som hekkefugl fra Bærum etter hvert som Fornebuområdet blir utbygd.

Hekkeestimer og trender

Bærum:	2-3 (4) par	i 2010 (noe flere for få år tilbake)
Trend Bærum:	(-)	Vil sannsynligvis forsvinne etter at Fornebu er ferdig utbygd
N1990-2000:	0	Europa1990-2000: Liten tilbakegang
N1970-1990:	Ingen data	

Forekomst i Bærum

Sandlo registreres regelmessig rundt hekkeplassene på Fornebu fra den ankommer i slutten av mars til ut juli. Ganske få observasjoner av sandlo forekommer i august og senere. På denne tiden er det primært høstobservasjoner fra øyene i fjorden (som Gåsungene, Ytre Vassholmen og Terneskjær).

*Bildet over viser forekomster av sandlo på Fornebu i hekkeperioden.
Sorte sirkler er observasjoner gjort av Johnny Roger Pedersen.
Røde sirkler er observasjoner gjort av John Martin Mjelde.*

Ved alle områdene A, B, C og D er det gjort observasjoner av varslende og/eller skadesimulerte fugler (hekkeindikasjon). Noen av parene kan ha vært de samme da ikke er observert på samme tid. For år 2010 er det sannsynlig at det har hekket 2-3 (kanskje 4) par på Fornebu (J. R. Pedersen p.m.).

Observasjoner av sandlo i Bærum 2010

Følgende observasjoner er registreringer via [nofoa.no]

Dato	Antall (alder)	Sted	Observatør
2010-09-12	2 (ad + imm)	Koksa (Fornebu)	IKO
2010-09-07	2	Storøya og Koksa	ERO
2010-09-02	1	Fornebu	AOT
2010-07-24	Sandlo 2 (ad og 1K)	Ringveien, Fornebu	PGY
2010-07-17	3 (ad)	Området mellom flytårnet og fugletårnet	OSK
2010-07-08	(2 ad)	Området mellom flytårnet og fugletårnet	OSK
2010-07-06	2 (spillende)	Indre del, Fornebu	PGY
2010-07-03	6	Storøya, Storøykilen, Koksa, Nansenparken og området videre mot flytårnet, Fornebu	OSK
2010-06-16	2 (varslende par)	Innerst i Koksakilen, Fornebu	GGI
2010-06-06	1	Flytårnet, Nansenparken, Storøykilen, Koksa	OSK
2010-05-17	1	Fornebu	GSA
2010-05-16	1 (hørt)	Fornebu	HBI, MBE
2010-05-15	2	Fornebu	ØMO
2010-04-30	2 (NØ for Koksa)	Innerst i Koksa, rundt Nansesparken (ikke i)	PGY
2010-04-30	1	Lilløya, Fornebu	KKN
2010-04-26	2 (parring)	Fornebu	ERO
2010-04-12	1	Storøya, Rolvstangen, Fornebu	GGI
2010-04-08	2	Storøya og Storøykilen, Fornebu	KEI
2010-04-07	1	Fornebo	TLY (PGY)
2010-04-03	1	Øst for Nansenparken, Fornebu	PGY, OSK

Følgende observasjoner er registreringer via [ArtsObs]

Dato	Antall	Sted	Observatør
2010-09-10	2	Fornebu	BOT
2010-09-01	1 (rastende)	Storøykilen, Fornebu	RZA
2010-08-26	2 (næringssøkende)	Storøya, Fornebu	RZA
2010-08-06	1 (næringssøkende)	Storøya, Fornebu	RZA
2010-07-21	2	Anleggsområde SØ på Fornebu	JMM
2010-07-18	2	Anleggsområde SØ på Fornebu	JMM
2010-07-18	1 (1K)	Anleggsområde SØ på Fornebu	JMM
2010-07-08	1	Fornebu	RZA
2010-07-08	1	Storøya, Fornebu	JMM
2010-06-22	1	Koksa, Fornebu	JMM
2010-06-10	1 (stasjonær)	Nansenparken, Fornebu	MTO
2010-06-09	1 (stasjonær)	Lilløyplassen, Fornebu	MTO
2010-05-09	1	Storøykilen, Fornebu	CLO, JMM, JRP
2010-04-30	1	Fornebu	KKN
2010-04-27	1	Storøykilen, Fornebu	PSL

Lokalitetsinformasjon

Hekkeområdene for sandlo antas å være i de områdene som er vist på oversiktskartet på foregående sider. Lokalitetene A, C og D (ikke lokalitet B som er inne i Kokså naturreservat) er skrapmark bestående av mer eller mindre åpen grusmark og grushauger som er blitt til under byggeprosessen. Noen områder er (delvis) opparbeidet i hht den pågående utbyggingen av Fornebuområdene. Hekkeområdene og leveområdene antas å være ganske sammenfallende. Dog vil fuglene bruke større deler av området både før og etter hekking, som f. eks sand- og strandområdene på Storøyodden, innerst i Koksabukta og ytterst på Oksenøya.

Sandloen ankommer området i slutten av mars og i løpet av juli kan det virke som om de fleste har forlatt områdene selv om sandlo kan sees her både i august og av og til også i september måned.

Trusler

De fleste områdene der sandloen holder til er under utvikling og skal bebygges. Arten vil kanskje helt forsvinne som hekkefugl fra Fornebu etter at områdene er ferdig utbygd.

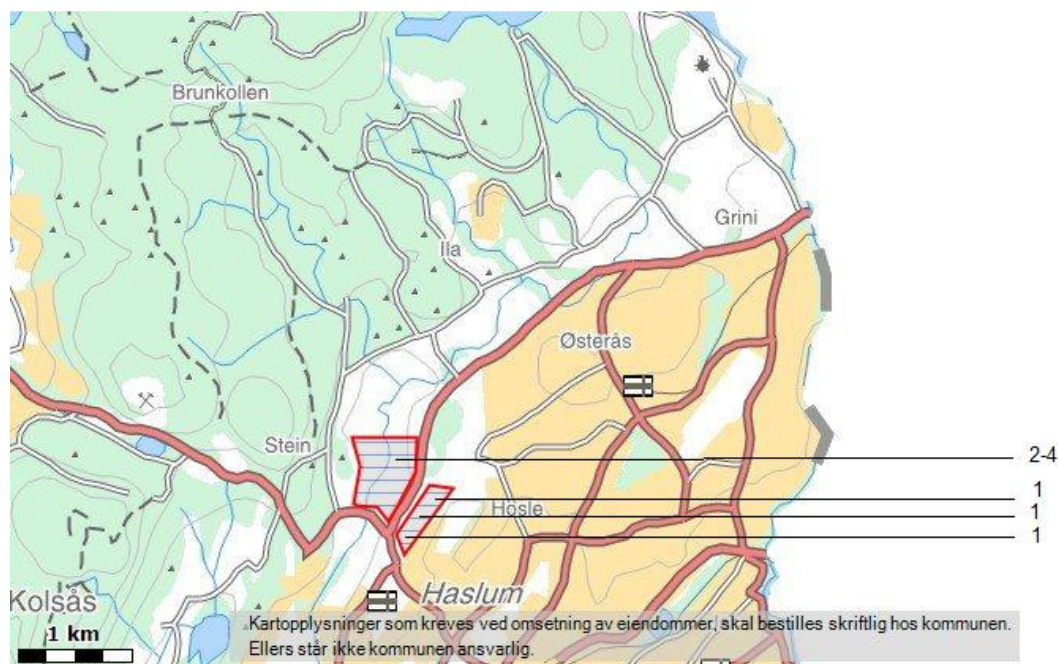
Vipe

Hekkeforekomst i Bærum

Nasjonalt har vipa hatt en negativ bestandsutvikling siden midten på 1980-tallet (se artikkelen "Status for vipa i Norge 1994" fra Vår Fuglefauna nr. 4 - 1994). Forekomstene i Bærum følger denne trenden. Fra å være en vanlig hekkefugl i jordbruks- og kulturlandskapene har den etter hvert blitt en sjelden hekkefugl i våre områder. Under følger beskrivelser av dagens situasjon (2010), situasjonen i 2002 da undertegnede foretok en viperegistrering i Asker og Bærum (se rapporten [VipeReg2002]), samt en oversikt over vipeforekomster i Bærum rundt år 1995 basert på informasjonen som kom frem under ovennevnte viperegistrering i 2002.

I år (2010) kan det se det ut til at vipa kun har hekket med noen få par i Bærum.

Område	Antall par	Kommentarer
Øverlandsjordene	2-3	Jordene ved Øverland gård til Nordhaug gård (v/Haga Golf)
Fornebu	0 (?)	1 par i 2009, 5 par i 2005 og 3 par i 2004
Fossumjordene	0 (?)	Jordene på nordsiden av Haga Golf, til Bogstadvann
Totalt	2-3 par	

Kartet viser vipeforekomster i Bærum år 2010 (antall vipper observert)

Noen kommentarer til 2010 tallene

Undertegnede har foretatt flere feltturer etter vipe i 2010. Bl.a ble alle de store jordbruksområdene i Bærum sjekket 8/5-2010. Dette var en fin solfylt dag og observasjonsforholdene var ideelle. Følgende jordbruksområder i tillegg til de som er vist på kartet ble sjekket:

Jaren (Sand-Kveise-Horni-Stovi)	0 vipper
Butterud-Ringi-Bjerketun-Tanum	0 vipper
Staver-Furuset	0 vipper
Holo	0 vipper
Isi-Bjørnum	0 vipper
Berghov-Tanberg-Frogner	0 vipper
Brennejordet	0 vipper
Bryn-Vøyen	0 vipper

I Lommedalen er det ikke rapportert vipper (etter 1975). Områdene er ikke blant de tradisjonelle vipeområdene, og dersom det hadde vært vipper på jordene her ville dette ha blitt rapportert da dette er nærområdene til en del fuglefolk. Dælivannområdet er mitt eget nærområde, og det ble ikke observert vipper her i 2010. Øvrige jordbruksområder i Bærum er for små og fragmenterte til at vipa vil hekke her. På ingen av Fossum-jordene ble det registrert vipe, hverken den 8/5 eller ved andre anledninger. Vippe hekket med sikkerhet her så sent som i 2007 og 2005 i følge Torsten Källqvist (p.m.). Synd om vipa nå er forsvunnet permanent fra dette jordbrukslandskapet da vipa har vært en karakterart her, særlig rundt jordene ved Dæli og Nordby (nord for Ankerveien). For mer info om vipe i dette området, se [Fossum2001], [Fossum2003] og [Fossum2005].

Det ser ut som om Fornebuområdet i 2010 nå har mistet sine siste hekkende par med vipper. Det hekket 1 par her i 2009, 5 par i 2005 og 3 par i 2004. Før dette hekket den med noen få par årlig. På slutten av 1980 tallet hekket den med 1 (-2?) par, men var før dette igjen mer tallrik her [FornebuRapporten].

Fra [Artsobs] finner vi følgende vår- og sommerobservasjoner av vipe fra Fornebu 2010:

Vipe	11 ind.	rastende	Koksa, Fornebu, Ak	3.8 2010	Rune Zakariassen
Vipe	2 ind.	Storøykilen, Fornebu, Ak	18.7 2010	John Martin Mjelde	
Vipe	3 ind.	Storøykilen, Fornebu, Ak	17.7 2010	John Martin Mjelde	
Vipe	1 ind.	Storøya, Fornebu, Ak	10.7 2010	Carsten Lome, John Martin Mjelde	
Vipe	2 ind.	Storøykilen, Fornebu, Ak	10.7 2010	Carsten Lome, John Martin Mjelde	
Vipe	1 ind.	Storøykilen, Fornebu, Ak	1.7 2010	John Martin Mjelde	
Vipe	1 ind.	Storøya, Fornebu, Ak	1.7 2010	Rune Zakariassen	
Vipe	2 ind.	Hundesundet, Fornebu, Ak	30.6 2010	Rune Zakariassen	
Vipe	2 ind.	Koksa, Fornebu, Ak	14.6 2010	Rune Zakariassen	
Vipe	2 ind.	Storøykilen, Fornebu, Ak	25.4 2010	Per Kristian Slagsvold	

Fra [nofoa.no] finner vi følgende vår- og sommerobservasjoner av vipe fra Fornebu 2010:

2010-08-10	Storøya	2	GGI
2010-08-03	Storøya, Koksa, Storøykilen	10	MBE, MAU
2010-06-20	Fornebu	3	AOT
2010-06-04	Lilløyplassen	1 (hentet høyde og dro NV)	JRP
2010-04-26	Fornebu	2 (ptN)	ERO
2010-04-11	Storøya	3	PGY, RSO, IVS, JMM m.fl.

Selv om det er rapportert om viper i Storøyaområdet på Fornebu i år, er det ingen som har rapportert om ungfugl. Ofte kommer vipeforeldre med sine ungfugl til mudderbankene i Storøykilen etter hekking (Johnny R. Pedersen p.m.). Dette er ikke rapporter i år.

Lokalitetsinformasjon (hekkeområdet Øverland)

Området er som vist (skravert) på kartet

Funksjon: Hekkeområde

Årstid: fra mars-juli

Dato for sist feltsjekk: 8/5-2010 utført av undertegnede

Øvrige vipeforekomster i Bærum de senere år

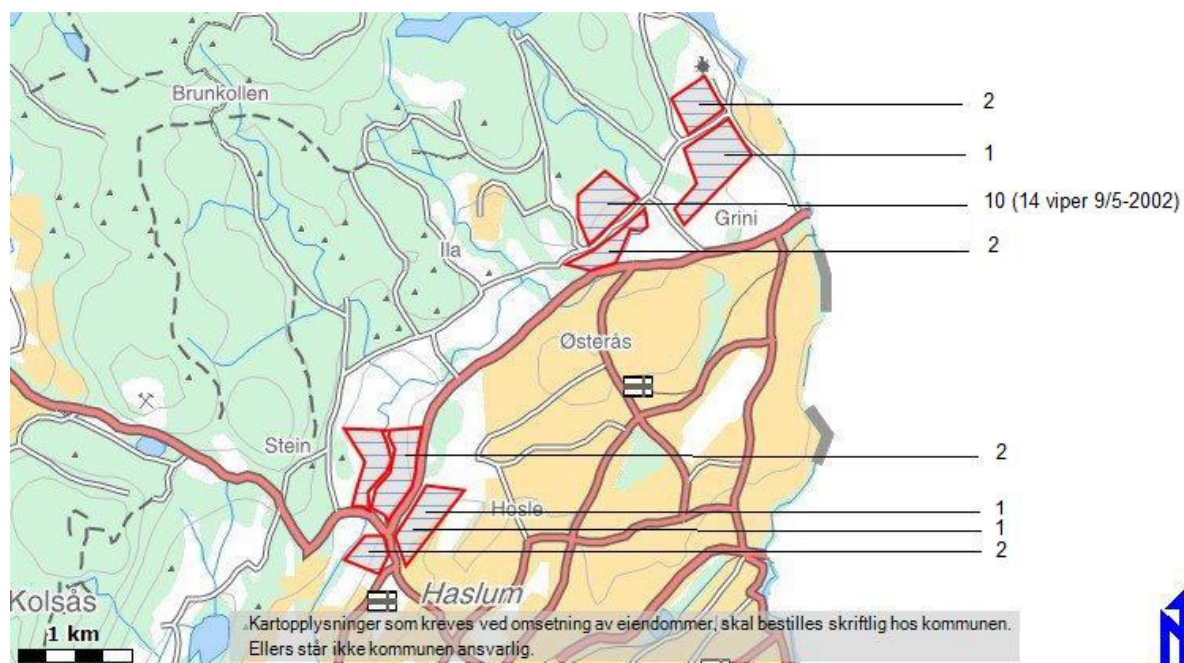
I tillegg til de faste årlige hekkeforekomstene i Bærum som er listet over, er vipa også observert andre steder i Bærum i hekkeperioden ved enkelte anledninger: 2 ex 1/5-2008 Vøyen gård (JLØ), 1 ex 7/6-2007 Vøyen gård (JLØ), 1 ex 4/5-2006 Bryn-Vøyen-jordene (JLØ), jordene rundt Dælivann med mulig hekking i 2004 og 2005 [KultLandReg2004] og 3 ex Stovivann 11/5-2003 (JLØ).

Historikk – Hekkeforekomst pr 2002 [VipeReg2002]

I 2002 utførte undertegnede en omfattende viperegistrering i Asker og Bærum. Dette er beskrevet i rapporten [VipeReg2002]. Det er tall fra denne rapporten som gjengis her.

Antall hekkende par i Bærum i 2002

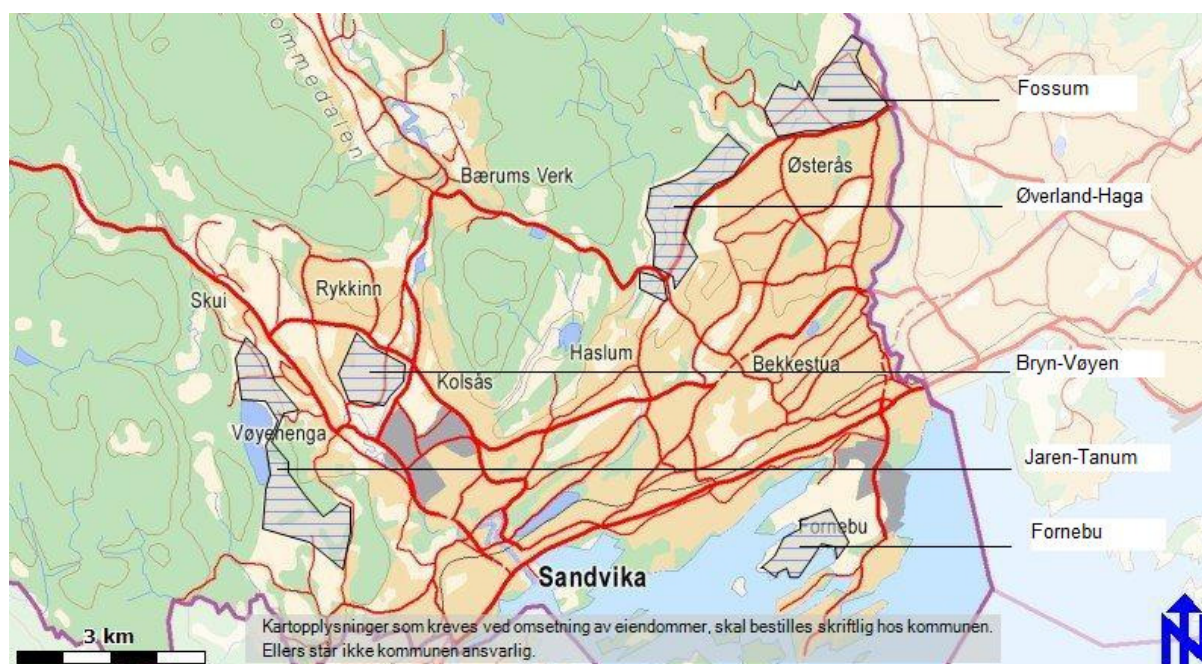
Område	Antall par	Kommentarer
Øverlandsjordene	4-6	Jordene mellom Haga Golf til Haslum Gård (i 2002)
Fornebu	1-5	1 par i 2009, 5 par i 2005 og 3 par i 2004 (ikke vist på kartet)
Fossumjordene	4-8	Jordene mellom Haga Golf til Bogstadvann (i 2002)
Totalt	9-19 par	

Kart over antall viperegistreringer observert under viperegistrering av undertegnede den 28/4-2002.

Historikk – Hekkeforekomst ca 1995

Under viperegistreringen i 2002 [VipeReg2002] gjorde undertegnede også svært mange intervjuer med folk i Bærum som enten eier gårdene eller driver jordbruksområdene. Disse personene fortalte også hvordan situasjonen var tidligere. På 1990-tallet var vipa mer utbredt i Bærum. Den hekket da bl.a. på Jaren-platået (Kveise gård, Horni gård og Stovi gård), Søndre Tanum gård og Brynsjordene (Bryn gård og Vøyen gård), men forsvant herifra som hekkefugl på midten/slutten av 1990-tallet. For mer info om vipebestander i Bærum, se [VipeReg2002], [Fossum2003] og [Fossum2005].

Kartet viser vipas utbredelse i Bærum rundt 1995

Noen kommentarer til utbredelseskartet

- Fossum : Har nok vært et av kjerneområdene for vipa i Bærums kulturlandskap i lang tid.
Øverland-Haga : Har også vært et av kjerneområdene for vipa i Bærums kulturlandskap i lang tid. Selv hadde jeg min første vipeobservasjon (noensinne) der rundt 1970.
Bryn-Vøyen : Intervjuer og øvrige observasjoner bekrefter vipeforekomster her ([VipeReg2002]).
Jaren-Tanum : Intervjuer ([VipeReg2002]) og rapporter til NOF¹ bekrefter dette.

¹ Se rapporterte tall fra Jaren i artikkelen "Status for Vipa i Norge 1994" i tidsskriftet "Vår Fuglefauna nr 4 – 1994".

Rødstilk

Hekkeforekomst i Bærum

I Bærum er rødstilk en svært sjelden hekkefugl. Bestanden begrenser seg antagelig til kun ett par årlig (Storøyaområdet på Fornebu). I perioden 2005 til 2009 hekket rødstilk årlig på Fornebu med ett par (PGY p.m.). Basert på observasjoner fra [oafugl.no] og [ArtsObs] er det sannsynlig at den har hekket med ett par på Fornebu også i 2010 (se komplett observasjonsliste for 2010 på neste side). På slutten av 1980-årene hekket den med 1-3 par på eller nær Fornebolandet [ForneboRapporten].

Hekkeestimer og trender

Bærum:	1 par	De siste 6 årene (noe vanligere tidligere)
Trend Bærum:	(-)	Mulig en svak nedgang (fra et lavt hekkeantall tidlig år også)
N1990-2000:	0	Europa1990-2000: Moderat tilbakegang
N1970-1990:	0	Stabil (eller maksimum endring +/- 19 %)

Rødstilken har alltid vært en svært sparsomt utbredt fugl i Asker og Bærum. De tidligst ankomne rødstilker sees normalt i våre områder mellom 20. og 30. april. De seneste høstobservasjonene er normalt fra rundt 25/8. Aller seneste høstfunn er 5/10. Rødstilken observeres sjeldent utenfor fjorden og Fornebuområdet selv om den tidligere ble ansett som en nesten årlig trekkgjest ved Bogstadvannet [BogstadFossum1997]. Sommerfunn i innlandet er kun rapportert fra Fossum da 1 ex ble observert på jordet ved Fossum sag den 20 og 21/5-2005 [Fossum2005] samt to observasjoner fra Abbortjern (1 ex 25/5-1993 (PKS) og 1 ex 1/7-1993 (PKS)).

Lokalitetsinformasjon

Siden vi ikke vet hvor hekkeplassen til rødstilken er, kan vi ikke avgrense et hekkeområde. Årstid: Rødstilken bruker områdene rundt Storøya fra slutten av april til ut i august. Ingen eksplisitte feltundersøkelser er gjort for å lete opp et eventuelt hekkeområde for arten.

Dato	Antall	Sted	Observatør
2010-09-25	4	Fornebu	OSK
2010-08-10	1	Storøya, Fornebu	GGI
2010-08-03	1	Storøya, Koksa, Storøykilen, Fornebu	MBE, MAU
2010-06-20	1	Fornebu	AOT
2010-05-17	1	Fornebu	GSA
2010-05-16	2	Fornebu	ØMO
2010-05-15	1	Fornebu	ØMO
2010-05-15	1	Lilleøya, Storøykilen, Storøya, Koksa	TGV, LMV, EMV
2010-05-15	1	Fornebu	GSA
2010-05-14	1	Fornebu	ALI
2010-05-09	1	Storøykilen, Storøya, Torvøya, Hundsund	MBE
2010-05-09	1	Lilleøya (reservatet), Fornebu	AHQ
2010-05-07	4 (1 par Koksa+ 1 par Storøykilen: parring)	Koksa, Storøya, Storøykilen, Lilløyplassen, Fornebu	JRP
2010-05-06	4	Koksa, Storøya, Storøykilen, Lilløyplassen, Fornebu	JRP
2010-04-29	1	Fornebu	OSK, PGY, GSA
2010-04-26	2	Fornebu	ERO
2010-04-25	1	Hundsund, Fornebu	KJO
2010-04-12	1	Storøya, Rolfstangen, Fornebu	GGI
2010-04-07	1	Fornebu	TLY (PGY)
2010-04-02	1	Koksa, Storøykilen, Storøya, Nansenparken, Fornebu	PGY, OSK, AJF m.fl

Tabellen over viser rødstilkobservasjoner fra 2010 rapportert via [nofoa.no]

Dato	Antall	Sted	Observatør
2010-09-01	3 (rastende)	Storøykilen, Fornebu	RZA
2010-08-06	1 (rastende)	Holtekilen, Fornebu	RZA
2010-07-10	1	Storøya, Fornebu	CLO, JMM,
2010-07-04	1	Storøykilen, Fornebu	JMM
2010-06-14	1	Storøykilen, Fornebu	JMM
2010-06-08	1	Storøykilen, Fornebu	CLO
2010-06-07	1 (nærings- søkende)	Koksa, Fornebu	RZA
2010-06-04	1	Storøya, Fornebu	CLO
2010-05-09	1	Storøykilen, Fornebu	CLO, JMM, JRP, BOT
2010-04-27	1	Storøykilen, Fornebu	PSL
2010-04-26	1	Storøykilen, Fornebu	JMM, CLO
2010-04-25	1 (nærings- søkende)	Storøykilen, Fornebu	PSL
2010-04-25	1	Fornebu	KJO
2010-04-25	2	Storøykilen, Fornebu	JMM, CLO
2010-04-07	1	Storøykilen, Fornebu	JMM

Tabellen over viser rødstilkobservasjoner fra 2010 rapportert via [ArtsObs]

Skogdue

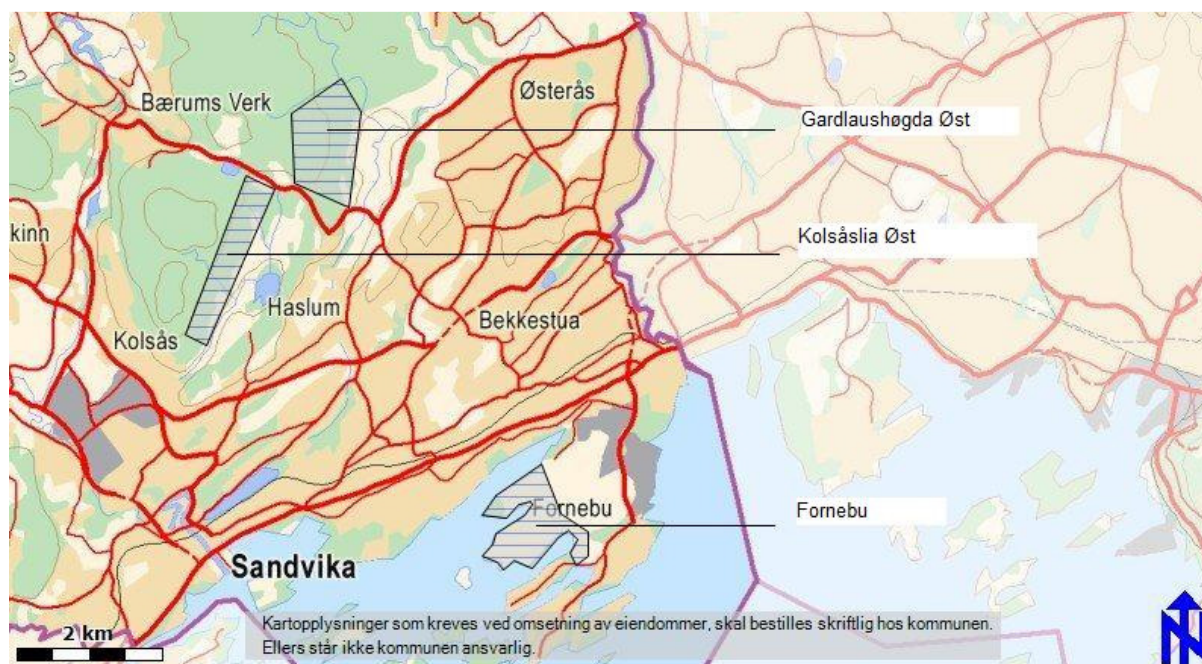
Hekkeforekomst i Bærum

Skogdua hekker i Bærum, men ikke i store antall. Den har en ganske anonym livsførsel, og hekkelokalitetene er ofte ikke lett å avdekke. Derfor er de oppgitte tall såpass usikre. Skogdua kan påtreffes i hekketiden bl.a. i områdene rundt Fornebu (Oksenøya-Storøya-Koksa), Kolsåslia (østsiden), Dælivann (nordenden) og Gardlaushøgda (nordøst siden). Spredte observasjoner utover disse områder forekommer også i hekkeperioden (se observasjonslister på de neste sidene).

Hekkeestimer og trender

Bærum:	10-30 par	
Trend Bærum:	0	Mulig en svak økning
N1990-2000:	0	Europa1990-2000: Moderat økning
N1970-1990:	-(20-49%)	Liten reduksjon

Skogdua ankommer svært tidlig og hovedtrekket i våre områder er i overgangen mars-april. Til og med noen februarobservasjoner fra Fornebu finns. I trekketidene kan skogdua sees på åkrene der de beiter på spillkorn. Av og til forekommer de i blandet flokk sammen med ringduer. Dog er innslaget av skogdue i slike flokker svært lavt. Oftest er de enkeltvis eller kun 3-4 individer sammen. Bjørkekrattene ved Storøykilens sørøstside har i en årrekke blitt benyttet som overnattingsplass både sommer og høst, og skogdua kan samles i relativt store antall her (max 75 ex 26/8-2001).

Kartet viser omtrentlig avmerking av områdene der skogdua regelmessig forekommer.

Noen kommentarer til områdene

Generelt må sies at definisjonen (skraveringen) av område på kartet er omtrentlig. Det er svært vanskelig å avgjøre hva som er hekkeområdenes avgrensning. Hekkeområdene benyttes fra ankomst i mars. Da skogdua kan ha opptil 3 kull, vil hekkeområdene kunne være i bruk langt utover sensommeren (august antas).

Garlaushøgda øst:

Området antas å være et regelmessig hekkeområde for arten. Skogdua er hørt syngende og sett ved flere anledninger i dette området i hekketid. Området har noe fin gammelskog og en del hule løvtrær som er gode hekkeplasser for skogdua.

Kolsåslia øst:

Også her sees og høres skogdua i hekketiden.

Fornebu:

På Fornebuområdet (Oksenøya-Storøya-Koksa) ble det på midten av 2000-tallet registrert 3-4 revir der syngende hanner kunne høres uten at øvrig tegn til hekking ble registrert (for mer info se [ForneboTaksering2004] og [ForneboTaksering2005]).

Skogdueobservasjoner utenfor Fornebu - rapportert via [ArtsObs]

Antall	Sted	Dato	Observatør
1 ind	Øverland	26.8 2010	Per Kristian Slagsvold
1 ind	Øverland	04.8 2010	Rune Zakariassen
1 ind	Eineåsen, Bærums Verk	03.7 2010	Rune Zakariassen
1 ind	Åmotkollane	10.6 2010	Rune Zakariassen
1 ind	Haugen Gård, Burudvann	02.6 2010	Rune Zakariassen
1 ind	Fossum	13.5 2010	Per Kristian Slagsvold
2 ind	Dælivannet	10.5 2010	Knut Eie
1 ind	Øverland	03.4 2010	Per Kristian Slagsvold
1 ind	Fossum	04.5 2009	Per Kristian Slagsvold
1 ind	Fossum	24.4 2009	Per Kristian Slagsvold
3 ind (næringssøkende)	Fossum idrettsplass	09.4.2009	Per Kristian Slagsvold
1 ind (overflygende)	Østerås,	19.3 2009	Per Kristian Slagsvold
1 ind	Krokstogen nord	30.8 2008	Knut Eie
2 ind (næringssøkende)	Fossum	20.3 2008	Per Kristian Slagsvold
2 ind (overflygende)	Kadettangen, Sandvika	06.3 2003	Rune Solvang
1 ind	Dælivannet	14.6 2000	Håvar Hveding, Kjetil Bekkeli
1 ind	Dælivannet	20.5 2000	Kjetil Bekkeli
1 ind	Fossum	17.5 2000	Per Kristian Slagsvold
2 ind (næringssøkende)	Fornebu	29.4 2000	Atle Ivar Olsen
1 ind	Fossum	20.4 2000	Per Kristian Slagsvold
1 ind	Engervannet	12.7 1992	Egil Ween

Skogdueobservasjoner utenfor Fornebu - rapportert via andre kilder enn [ArtsObs]

Dato	Sted	Antall	Observatør	Kilde
2010.09.17	Snoveien bussholdeplass, stubbåker	1 (min)	KJO	[nofoa.no]
2010.05.02	I østveggen, mot Dælivann (rett vest for Dalbo gård), Kolsås	1 sy.	TEB	[nofoa.no]
2010.04.25	Tanum, jordene ved Sopolimkroken	1 sy.	GHA (sang på telefon-ledning, fluktspill etterpå)	[nofoa.no]
2009.07.19	Tanumskogen	1 sy.	SDA	[nofoa.no]
2009.05.21	Dælivannet	1	GHA	[nofoa.no]
2009.05.02	Holo ved Vestmarkveien og skogen innenfor	1 sy.	GHA	[nofoa.no]
2009.03.20	Blommenholm	1	KJO	[nofoa.no]
2008.10.26	Hosle Gård (på jordene sør for)	1	TEB	[nofoa.no]
2008.09.24	Ankerveien, Haga golfbane	1	BTG	[nofoa.no]
2008.05.27	Dælivannet	5 (2 + 2 på jordet + 1 sy)	TEB	[nofoa.no]
2008.03.20	Fossum, Grini-jordene	2	PSL	[nofoa.no]
2007.06.02	Borøya	1	SDA	[nofoa.no]
2007.05.13	Fra Holo til sørenden av Stovivann	1 sy.	GHA	[nofoa.no]
2007.05.06	Steinskogen/Dælivann landskapsvernområde, Dælivannet	1 sy.	PST	[nofoa.no]
2007.05.05	Dælivannet	1 sy.	AHQ, KSJ	[nofoa.no]
2007.04.29	Dælivannet	2	AHQ	[nofoa.no]
2007.03.20	Godthaab-Dælivann, Dælivannet	10+ (ptN)	LEJ	[nofoa.no]
2006.06.17	Lommedalen	10 (2 Lommedalen kirke, 8 Eine)	SDA	[SisteNytt]
2006.04.30	Eine gård, Lommedalen	1	SDA	[SisteNytt]
2005.05.14	Stovivann	8	PGY	[SisteNytt]
2005.05.01	Kolsås-Dælivann	2 SY. (Kolsås' østside)	TBØ	[SisteNytt]
2005.04.17	Dælivann nord, Steinsskogen gravlund, bak Stein gård og til Knabberud i perioden 19-27.04.05	Høres jevnlig min. 6 ulike steder, pluss 2-3 ved Langenga ved sørenden av Dælivann	LEJ, TSL, EIG MFL.	[SisteNytt]
2005.04.03	Engebråtan-Isi-Bjørnum	x	SDA	[SisteNytt]
2005.02.28	Kadettangen	1	PGY	[LRSK]
2004.05.17	Dælivann	1 sy.	TBØ	[SisteNytt]
2004.05.11	Dælivann	2	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2004.05.10	Åsterud (rastende i åkeren)	3 ind. i flokk med ringduer	TBØ	
2004.04.29	Dælivann	1 SY.	GHA	[SisteNytt]
2003.08.04	Åsterud (rastende i åkeren)	1	TBØ	
2003.08.02	Åsterud (rastende i åkeren)	2	TBØ	
2003.06.15	Øverlandselva, Øverland	2	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2003.06.14	Dælivann	SY	KWA	[SisteNytt]
2003.06.08	Øverland-Nordli	x	TBØ	[SisteNytt]
2003.05.24	Frogner/Berger	x	JLØ	[SisteNytt]
2003.05.17	Øverland/Haga	x	TBØ	[SisteNytt]

2003.05.02	Dælivann	SY	AHQ	[SisteNytt]
2002.06.06	Dælivann	x	PKS, JLØ	[SisteNytt]
2002.05.22	Dælivann	2	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2002.05.17	Dælivann, S.V. for Dalbo gård (i Kolsåslia)	1 sy.	TBØ	
2002.04.28	Øverlandsjordene, Øverland	5 rastende ind. i flokk på ca 500 ringduer.	TBØ	
2001.06.04	Dælivann og Kolsås	2	CSU	[SisteNytt]
2001.06.03	Dælivann og Kolsås	7	AHQ	[SisteNytt]
2001.05.15	Dælivann	x	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2000.06.04	Øverlandselva, Øverland	2	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2000.05.18	Dælivann	x	NOF-AB	[NofAbÅrs]
2000.05.01	Dælivann	1 SY	AHQ	[SisteNytt]
2000.04.20	Fossum	x	PKS	[SisteNytt]
2000.04.20	Fossum	x	PKS	[SisteNytt]

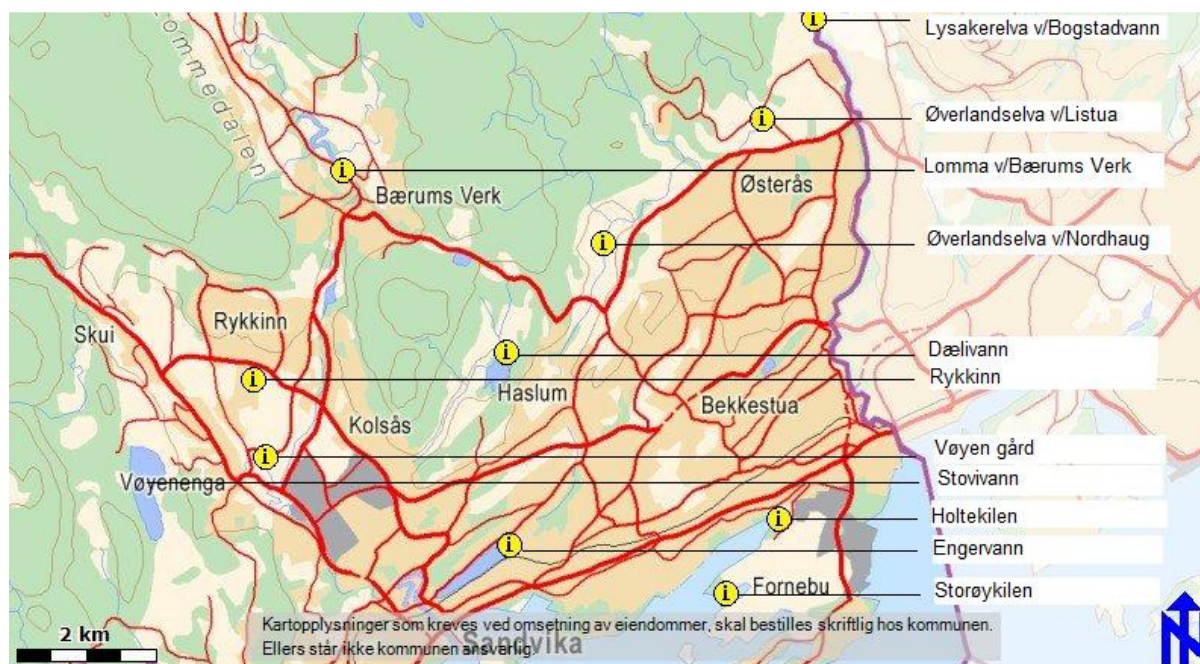
Nattergal

Forekomst i Bærum

Nattergalen er en sjelden hekkefugl i Asker og Bærum. I Asker har det etter år 2000 årlig vært observert syngende nattergal i Konglungenområdet. Her har den sitt kjerneområde og antas å hekke med mellom 2-5 par årlig. Selv om det fra Bærum kun foreligger mer sporadiske observasjoner, skal vi ikke utelukke at den har hekket årlig siden år 2000, dog (evt.) i små antall.

Hekkeestimer og trender

Bærum:	0-2 par	
Trend Bærum:	+	Vanligere etter [FiAB1975] (er nå etablert hekkefugl i Asker).
N1990-2000:	0	Europa1990-2000: Stabil
N1970-1990:	Ingen data	

*Kartet over viser alle områder der nattergal er blitt observert siden 1975.
Fra noen av lokalitetene forekommer flere observasjoner (se observasjonslisten på neste side).*

Under følger en komplett liste over observasjoner av nattergal fra Bærum etter 1975.
 Observasjonene er hentet fra [nofoa.no] og [ArtsObs].

Dato	Antall	Sted	Observatør
2008-06-05	1 sy.	Bjørnebærstien, Rykkinn (syngende SSV)	JLØ
2007-07-10	1 sy.	Listua (Fossum)	PGY, Jan Fr. Pape
2007-07-09	1 sy.	Listua (Fossum)	PGY, Jan Fr. Pape
2007-07-08	1 sy.	Listua (Fossum)	PGY, Jan Fr. Pape
2007-06-10	1 sy.	Storøykilen. 50 m NØ for Lilløyplassen	JMM, JRP
2007-06-07	1 sy. (kl 02.20)	Vøyen Gård ("Nattergalen satt på venstre side av gangveien som går fra Vøyen Gård til Grindstuplassen der bekken blir borte under jordet")	JLØ
2004-05-31	1	Lomma ved Gullhaug på Bærums Verk (også 2004.06.07)	KAN, KEI
2004-05-17	1 sy	Dælivann (nordenden)	TBØ
2004-05-14	1 sy	Dælivann (også syngende i juni)	OMH
2004-05-13	1 sy	Dælivann	OMH, TBØ
2003-08-29	1K (Samme som 24.08)	Storøykilen	MBE
2003-08-24	1 (1K)	Storøykilen (også 2003.08.29)	JRP, MBE m.fl
2003-06-04	1	Haug, Øverlandselva	ERO
2003-05-23	1	Holtekilen	PGY
2003-05-22	1	Holtekilen innerst (også 2003.05.23)	GHA
2003-05-22	1	Storøykilen	GHA
2002-05-26	1	Engervann (også 2002.06.01)	AHQ, PGY
2000-05-23	1	Grinijordene	[SisteNytt]
1999-06-08	1	Stovivann (nord-øst)	GHA
1999-05-27	1 sy.	Stovivann (også 1999.05.29)	FGG, THE, GSA
1999-05-25	1 sy.	Stovivann (til 1999.06.20)	FGG
1998-06-12	1 sy	Stovivann	PGY
1998-05-30	1 sy	Haga/Øverland. Ved Øverlandselva rett vest for Nordhaug Gård.	TBØ
1994-04-25	1 sy.	Øverst i Lysakerelva, Bærum (info fra Artsdatabanken)	Via PKS
1991-06-04	1	Stabekk/Fornebo	MKL
1983-06-01	1	Bærum Verk	AOA, PGY
1981-05-24	1	Dælivann (også 1981.06.05)	SDA, PGY, GHA
1980-08-29	1	Fornebo (også 1980.08.30)	MBE

Referanser

Under følger en oversikt over kilder, prosjekter og referanser. Disse er alle en del av datagrunnlaget til "Fuglelivet i Asker og Bærum 2010". En del av disse er referert i denne rapporten. De er nærmere beskrevet i [FiAB2010-Vol-3]: "Fuglelivet i Asker og Bærum – Vol-3: Prosjekter og Referanser" som er å finne i elektronisk form på internett under NOF/AB's web-sider:
http://nofoa.no/~lag-ab/fuglelivet_2010.html

[ArtsObs]	Artsdatabankens databasetjeneste "Artsobservasjoner"
[Asker5Lokaliteter]	En vurdering av 5 ulike lokaliteter i Asker. Av P. B. Hansen
[ElveReg2006]	Vintererle- og fossefallregistreringsprosjekt i A&B. NOF/AB (2006)
[FasanReg2003]	"Fasanbestander i Asker og Bærum 2003". T. Bøhler
[FiAB1975]	"Fuglelivet i Asker og Bærum" (1975). NOF/AB
[FiAB2010-Vol-1]	"Fuglelivet i Asker og Bærum 2010 – Vol-1". T. Bøhler (NOF/AB)
[FiAB2010-Vol-2]	"Fuglelivet i Asker og Bærum 2010 – Vol-2". T. Bøhler (NOF/AB)
[FiAB2010-Vol-3]	"Fuglelivet i Asker og Bærum 2010 – Vol-3". T. Bøhler (NOF/AB)
[FiOA]	"Guide til Fuglelivet i Oslo og Akershus" (bok). Svein Dale m.fl
[FmSjøfugl2009]	Sjøfuglrapport for Fylkesmannen. M. Bergan og G. S. Andersen
[Forneboka]	Et samlet sett av A4-bøker der Fornebu-observasjoner ble notert
[ForneboLoggene]	Et samlet sett av loggark der Fornebu-observasjoner ble notert
[ForneboTaksering2004]	Takseringsprosjekt fra Fornebu (for BK). Av GSA, PGY og JRP
[ForneboTaksering2005]	Takseringsprosjekt fra Fornebu (for BK). Av GSA, PGY og JRP
[ForneboRapporten]	"Fuglelivet på Fornebu – frem til og med 1989". GSA, MBE, PGY
[ForneboRingmerking]	Ringmerkingsoversikt fra Fornebu. Johnny R. Pedersen
[Fossum2001]	Registreringsrapport fra Fossumområdet 2000-2001. T. Källkqvist
[Fossum2003]	Registreringsrapport fra Fossumområdet 2003. Torsten Källkqvist
[Fossum2005]	Registreringsrapport fra Fossumområdet 2005. Torsten Källkqvist
[FossumBogstad1997]	"Fugler ved Fossum og Bogstadvannet". Per Kristian Slagsvold
[HagaGolf]	Registreringsprosjekt på Haga golfbane. P. Stensland, T. Bøhler
[KultLandReg2004]	Registreringsprosjekt i kulturlandskapene i Bærum. NOF/AB (2004)
[LRSK]	Lokal Rapport- og SjeldenhetsKommite. Database. Per Gylseth (leder)
[MarkslagAsker]	Nøkkeltall for markslag i Asker
[MarkslagBærum]	Nøkkeltall for markslag i Bærum
[NattSanger]	En (tidligere) web-side for registrering av nattsangere. Per Gylseth
[NofAbÅrs]	NOF/AB's årsrapporter 1999-2009 som ligger på NOF/AB's web-sider
[nofoa.no]	Interaktive WEB-tjenester for NOF/OA. H. Billing, H. Furuset
[OAFugl]	En (tidligere) fugle-mailing-tjeneste. S. Eliassen (fra 2001 til 2006).
[SkogsnipeReg2004]	Skogsniperegistreringer i Asker og Bærum (2002-2004). Terje Bøhler
[SisteNytt]	En (tidligere) ikke-interaktiv WEB-side for fuglerapporter. Ø. Hagen
[Spurvehauk]	Spurvehaukprosjekt. Éric Roualet
[SvaleRegLom]	Registreringer av svaler i Lommedalen. Per Stensland (1995-2000)
[TallAsker]	Nøkkeltall for Asker
[TallBærum]	Nøkkeltall for Bærum
[TD]	Toppdykker'n (medlemstidsskrift til NOF/OA)

[TJ1929]	Thomas Jensen "Ornithologiske optegnelser ...". Hofstad i Asker 1929
[TriungsvannBK]	Rapport fra Triungsvann på oppdrag av Bærum Kommune
[TriungsvannTKÄ2004]	Rapport fra Triungsvann av Torsten Källkvist (2004)
[VipeReg2002]	Viperegistreringer i Asker og Bærum. Terje Bøhler (2002)
[ÅkerrikseReg]	Nasjonalt overvåkningsprosjekt. Knut Eie (fylkeskoordinator OA).

Observatører og personer referert

AHQ	Atle Helga Qvale
AJF	Asle J. Freberg
ALA	Arne Labraaten
ALI	Andreas Lindén
AOA	Ala O. Andersen
AOT	Andreas Otterbeck
BOT	Bjørn Olav Tveit
BTG	Beate T. Gulbrandsen
CLO	Carsten Lome
CSU	Christine F. Sunding
EDR	Egil Dragsund
EIG	Eirik Grønningsæter
EMV	Emil Moberg Vernes
ERO	Eric Roualet
FGG	Fredrik Georg Gade
FMÜ	Frode MÜller
GGI	Gunnar Gisholt
GHA	Geoffrey H Acklam
GSA	Geir Sverre Andersen
HBI	Håkan Billing
IKO	Inga Koszalka
IVS	Ivar Selvik
JLØ	Jørn Lønner
JMM	John Martin Mjelde
JRP	Johnny R. Pedersen
KAN	Knut Arne Nygård
KEI	Knut Eie
KJO	Kjetil Johannessen
KKN	Ketil Knudsen
KWA	Knut Waagan
LEJ	Lars Erik Johannessen
LMV	Lars Moberg Vernes
MAU	Martin Austad
MBE	Morten Bergan
MKL	Magne Klann
MTO	Marianne Torgersen
OMH	Ole Magnus Hagen
OSK	Ole Skimmeland
PGY	Per Gylseth
PKS	Per Kristian Slagsvold
PSL	Per Kristian Slagsvold
RSO	Rune Solvang
RZA	Rune Zakkariassen
SDA	Svein Dale
TEB	Terje Bøhler
TBØ	Terje Bøhler
TGV	Tor Gunnar Vernes
THE	Tollef Helleren

TKÄ	Torsten Källqvist
TLY	Thomas Lyche
TSL	Tore Slagsvold (Prof. v/UiO)
ØMO	Øystein Mortensen

Forkortelser

Forkortelsene kan forekomme med stor eller liten forbokstav i teksten. Ofte er punktum etter forkortelsen også utelatt (som her).

++	Brukes f.eks i forbindelse med observatører. PGY++ betyr PGY m.fl
1F	1 hunnfugl (Female)
1K	Fugl i sitt første (1) kalenderår (K)
2K+	Fugl i sitt andre (2) kalenderår (K) eller senere/eldre ('+')
1M	1 hannfugl (Male)
A&B	Asker og Bærum (gjerne brukt som prefiks)
AB	Asker og Bærum (gjerne brukt som prefiks)
Ad	Adult. Voksen fugl i sin endelige drakt (vinterdrakt eller sommerdrakt)
BK	Bærum Kommune
Ex	Eksemplarer (brukt om antall fugler/individer observert)
F	Female. Hunnfugl
Imm	Immature; 'juv' eller 'subad' fugl
Juv	Juvenil. Ung flyvedyktig fugl i sin første ekte fjædrakt
M	Male. Hannfugl
M.fl	Med flere (gjerne brukt om observatører)
P.m.	Personlig meddelelse (tlf, epost, muntlig, etc)
P.t.N	På Trekk nord (punktumer er ofte utelatt, som vist på neste linje)
PtVSV	På trekk vest-sørvest
Pull	Pullus. Fugleunger som er nakne eller i dundrakt (ikke flyvedyktige)
Subad	Subadult. Fugl eldre enn juv, men yngre enn ad. ("nesten ad.")
Sy	Syngende (fugl)